

ETH DIARI

Numerò 109
Dimars 18 de mai 1999

HUELHETON

DIARI

D'ARAN

Prètz: 50 pessetes

SONDÈG hèt a pè d'urna

Binyamin
Netanyahu
(41.5%)

Ehud
Barak
(58.5%)

TV estatau israeliana

Eth líder deth partit laborista, Ehud Barak, tamb ua coalicion de centre-esquèrra, s'a imposat ath di-

VICTÒRIA CONTUNDENTA DE BARAK SUS NETANYAHU

Era retirada de tres candidats favorís ara esquèrra, que despassa comòdament eth 50% des vòts

rigent deth partit dera dreta nacionalista, Likud, e actuau primèr ministre, Benjamin Netanyahu, enes eleccions celebrades en Israèu, segontes eth primèr sondèg hèt a pè d'urna difonut pera TV estatau israeliana. Era enquesta, hèta a conéisher lèu lèu dempús deth tancament des collègis electoraus, senhale que Barak a obtiengut eth 58,5% des vòts deuant deth 41,5% de Netanyahu.

Er enquia ara primèr ministre ja a reconeishut publicament era sua derrota electorau. Se daurís un esperançador futur deth procès de patz en Palestina.

EHUD BARAK: MIEI FALCON, MIEI COLOM

A tau qu'ei eth candidat laborista que se convertirà en propleu primèr ministre israelian.

Ehud Barak a portat era sua campanha electorau com eth gran cap der Estat major que siguec enquia gèr de 1995. Definicion der objectiu, identificacion des mieis de besonh entara victòria e inventari des debilitats der enemic e des pròpies.

Conscient qu'ua paraula enganhada en un mau moment pòt dinamitar ans de trabalh, eth líder laborista a limitat es sòns discorsi entà tèmes que semien eth terren de consens. Mutisme lèu absolut en cambi sus eth procès de patz tamb es palestins.

Barak a prometut qu'eth sòn govèrn procedirà ara retirada deth sud deth Liban e que solucionarà eth conflicte des nauti deth Golan tamb Síria, mès sense explicar com ac harà.

Dempús d'ua grana carrèra militar, ena quau non manquen episòdis com era liberacion

d'un avion bèlga sequestrat per un comando palestin, quan eth madeish Netanyahu - alavetz eth sòn subordinat- siguec herit, eth *Napoleon israelin* cambie es condecoracions pera politica.

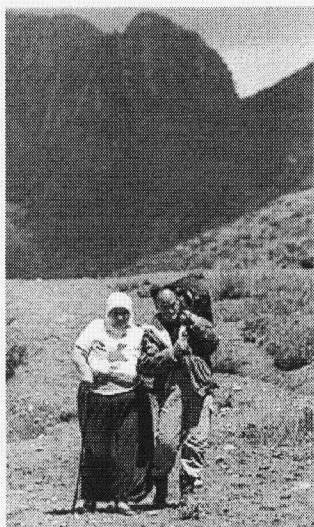
En 1995, er alavetz cap de Govèrn, Isaac Rabin, lo nomete ath capdeuant deth Ministèri d'Interior.

Un an mès tard, eclipse a Shimon Peres e se convertís en cap vedible deth laborisme israelian, tamb eth supòrt dera veuda de Rabin. Maugrat qu'es palestins desconfien qu'era

eleccion de Barak coma primèr ministre encoratge, a cuert tèrme, eth procès de patz, enes territòris aucupadi s'a era esperança qu'eth laborisme, era alternància, carrega ua naua forma de governar.

MÈS DE 40.000 REFUGIADI SE DIRIGISSEN ENTARA FRONTÈRA TAMB MACEDÒNIA, SEGONTES ERA OTAN

eth portavotz dera Aliança Atlantica, Jamie Shea.

Eth portavotz aliat soslinhèc, ath delà, que

Mès de 40.000 refugiadi se dirigissen actuaument de Kosòvo entà Macedònia, e "sajaràn de trauessar" era termièra, segontes qu'anuncièc ager en Brussèlles

segontes es testimònis de quauquì refugiadi, es fòrces sèrbies heren arrecular ager "un trèn tamb 2.000 refugiadi" qu'anaue tà Macedònia. Era OTAN tem qu'es refugiadi obligats a demorar en Kosòvo siguen utilizadi coma "escuts umans" pes fòrces sèrbies, diguec eth portavotz dera Aliança.

"40.000 refugiadi son actuaument bloquejati pes fòrces de policia sèrbies ena region d'Urosevac (sud de Kosòvo), segontes es informacions qu'auem pogut obtier", endiquèc Jamie Shea. Era OTAN "susvelhe d'a pròp es concentracions de personas desplaçades tar interior de Kosòvo, principauement enes regions de Junik (oèst de Kosòvo) e d'Urosevac", higeç. Era Aliança chifre en 580.000 eth nombre de personas desplaçades tar interior de Kosòvo, precisèc eth portavotz militar dera OTAN, eth generau Walter Jertz.

CARTES ATH DIRECTOR

Jamès non m'auessa plantejat que viuient en Vielha auria de besonh o aprèner a nadar o crompà-me ua barca. Ara, préner ua des dues opcions ei urgent, sustot entà quauquì vesins deth pòble qu'optèren per hèr ua inversion que, enquia ara, non les a gessut massa redona. Non cau pas cercar ua piscina entà poder hèr uns *largos*, ne investigar

es marges dera Garona ara recèrca deth miellhor lòc a on *amarrrar* era zodiak; sonque mos cau apropà-mos ath qu'enquiar an passat ère parcatge 'bancari-municipau' e actuaument an hèt pensar que ja non n'ei. Didien que s'optaue tara privatizacion entà poder hèr tèsta as menses rendiments deth negòci, as apraiaments dera plaça entà esvitar filtracions, ara finalizacion des òbres e ath problèma der estacionament de veïculs. Ben, donques arraïtz d'açò era

ETH PIRENÈU SE PRESENTE COM ERA ALTERNATIUA ATH SOLEI E ERA PLATJA

Un plan, signat en Pamplona, cèrque ua estratègia de promocion entre es comunitats d'Aragon, Catalonha e Navarra

Eth director generau de Turespaña, Carlos Horno, assistic dijaus en Pamplona ara signatura deth Plan de Promocion Toristica des Pirenèus Espanhòls entà 1999. "Estrategicament ei imprescindible generar zònes toristiques alternatiues ath gran fòcus toristic qu'ei eth solei e era platja; es Pirenèus an es condicions de besonh entà èster ua d'aguestes zònes", higeç Horno.

Eth Plan de Promocion Toristica siguec socrit, ath delà deth director generau de Turespaña, pes responsables des departaments de Torisme des tres comunitats autonòmes afectades, Aragon, Catalonha e Navarra.

Er acòrd a coma objectiu principau era actuacion conjunta de promocion des Pirenèus coma destin unic e diferenciat enes mercats estrangers, especiaument enes Païsi Baishi,

Alemanha, França, e era Grana Bretanha. Horno reconeishec que "eth primèr client qu'an es Pirenèus eth eth que ven d'outes comunitats autonòmes". Segontes Horno, entre es toristes estrangers que visiten es parçans pirenencs soentegen es francesi. Tanben comentèc que se campe un increment de britanics, seguidi des que vien des Païsi Baishi e, en mendre grad, d'Alemanha.

Jos era mèrca Pirenèus s'includís ua ampla gamma de productes que van deth torisme rural, era nhèu o er espòrt d'aventura, enquiath senderisme o era natura. Entà arténher er objectiu i a un pressupòst de 140 milions de pessetes. Aguesta quantitat s'amiarà a ues jornades de trabalh, era participacion en nau hèires, era edicion d'ua guida deth Pirenèu, un manua de vendes entà profesionaus e diuèrsi materiaus promocionaus.

majoria des proprietaris des places de parcatge deth sosterrani dera plaça dera Generalitat a optat per deishar eth coche en carrèr entà esvitar eth perill de morir negadi, eth mercat setmanau a passat a auer un plaçament meravilhós, eth 23 de deseme passat se dauric ua rasa d'1,5 mètres de hons e 70 centimètres de long en un des costats que seguís dubèrta e que ja a producit mès d'un disgust, eth

hromigon des escalèrs a despareshuit, en tot favorir atau que ne pairs-grans ne mainadèra non i poguen anar, e ja ne calerie entrar a nomenar er atractiu que la caracterize, ciment en fòrça quantitat e ua sòrta de "chupa-chups" que diden qu'enlumenaràn er entorn. Fantastic! Totun açò, Vielha, tanben va plan.

P. J.

Hector Grad ei professor de psicologia social e judiu. Entre 1979 e 1987 demorèc en Estat d'Israèu, a on siguec implicat ena luta pera convivència entre palestins e judius e, per tant, pera reconeishença des drets nacionaus des palestins. Era sua vedença ei particularament critica tamb eth sionisme, çò que non ei pas contradictòri tamb era sua condicion judiua.

-Es modèus classics deth nacionalisme autrègen un papèr fonamentau ath territòri coma factor de coesion e autoidentificacion nacionau. Quini son es elements de coesion nacionau en cas judiu?

-Aquest modèu ei ua simplificacion dera realitat istorica, perque enlòc non i a cap de poblacion territoriaument omogènia ena sua origina. Son es estats modèrns gessudi deth feudalisme es que coesionen poblacions despartides. Eth cas des judius mòstre qu'ei possible bastir ua identitat nacionau sense cap des elements qu'aqueh modèu que tu nomenes considere fonamentau. Non i a coesion territoriau, ne ua lengua viua que coesionen eth grop, e es tradicions judiues se tròben plan aflaquides, en moment de gesser eth sionisme, pr'amor dera pression integradora des societats des quaus formen part es judius... Er unic element diferenciador ei ua cèrta foncion social, era mercantiu e financer, qu'exercissen quauqui grops judius de manèra destacada. En aquest sentit, tot eth procès de construccion dera identitat nacionau judiua ei plan racionau e planificat e a molt a veir tamb eth projècte politic der Estat d'Israèu.

-Ua des causes mès interessantes deth cas judiu ei justament tot aquest procès de recreacion dera istòria e de tota ua sòrta de mites coesionadors.

-Eth sionisme pren es tradicions e era istòria des judius en Palestina entà crear ua linha de contunhutut que legitime era ideologia dera tornada e dera creacion d'Israèu. Qu'ei un prètzhet doble: d'un costat, i a era recèrca d'aguesta contunhutut, e d'auta, eth copament tamb es elements culturaus dera diaspora, qu'eren elements diferenciadors, influïdi per cadua des cultures enes quaus s'assolidèren es judius. Eth sionisme recupèr quauques causes, com era lengua, er ebreu, e ne refuse d'autes, com en aquest cas eth *jiddish*, un dialècte der aleman que tenguen es judius dera Euròpa centrau e qu'ère tanben ua possibilitat. Era triga ei racionau: er ebreu, entà contunhar er exemple, ère er idioma biblic e, per tant, facilitaue era identificacion emocionau des judius tamb eth, en tot que tamb eth *jiddish* sonque s'identificauen es que venguien d'un determinat airau geografic. Tanben, er ebreu ei un element de besonh dera personalitat naua que se vò crear e que diferencià eth judiu dera diaspora deth judiu nau. E un tresau factor qu'ei eth hèt qu'er ebreu ei un element d'integracion en ua soleta lengua des judius qu'arriben en Palestina de punts plan diuersi deth planeta.

-En çò que tòque ath tèma religiós, i a ua glèisa estructurada com en cas deth catolicisme?

-Non, eth cas judiu se semble mès ath protestantisme en açò, pr'amor qu'era relacion entre er individú e Diu non compde tamb cap d'institucion mejancèra. Ara, ena tradicion ortodòxa, eth judaisme autrège molta importància ar estudi des tèxti biblics. E qu'ei precisament entà complir aquesta foncion qu'apareishen es rabins e a on se fonamente era sua jerarquizacion. Maugrat qu'en hons, e en realitat, çò que i a son familhes tamb tradicion e açò s'erete. Ei ua aristocràcia de rabins, d'expèrti enes tèxti biblics. Ara ben, eth servici religiós non a de besonh eth rabin. N'i a pro que i age dètz òmes entà que se pogue hèr eth servici. Non i a cap de figura pariona ara deth rector catolic. Eth rabin ei un expèrt enes tèxti biblics e ena tradicion. En judais-

me, coma religion, i a tres corrents: er ortodòxe ei eth que s'autonome portador des tradicions, fonamentaument des que cristallizèren ena Euròpa Orientau; eth corrent reformista ges coma responsa ara modernitat e ei un intent d'actualizacion des tradicions; e, fin finau, enes Estats Units e part dera America deth Sud que i a un aute corrent modernizadòr e laic. En repòrt ara sua posicion deuant er Estat d'Israèu, es tres corrents son despartits. Er ortodòxe lo legitime majoritàriament, maugrat qu'ua minoritat pense qu'un estat laic ei ua blasfèmia.

-Era ideologia dera redempcion, qu'ei era ideologia legitimadora deth nau estat d'Israèu, ei dilhèu eth quichaclau deth discors sionista. Com se bastís?

-Aquest ei justament un des elements de copament dera tradicion. Eth sionisme plantege que cau bastir ua nacion qu'a estat afeblida e entà qu'açò sigue possible convié, precisament, trincar es valors dera diaspora, tant personaument coma collectiuament. En çò que tanh ara persona, er objectiu proclamat ei crear un judiu nau que, deuant dera pusillanimitat deth judiu dera diaspora, sigue actiu e fòrt. E, tad aquerò que tanh ara collectivit, se preten deishar de costat foncions economicques que son avalorades coma parasitàries e retornar tara tèrra e tara produccion, e redimir era tèrra d'Israèu, qu'en realitat vò dèder conquerir e aucupar tèrres naues.

-Normalament, quan se parle d'estat coloniau se hè referència ar apartheid, aplicat pes boèrs en Sud-africa o pes britanics en Irlanda deth Nòrd. En Israèu, totun, se tracte d'ua simpla e blosa expulsion dera poblacion palestina deth sòn territòri entà èster aucupat pes auti poblants.

-Enes estats coloniaus europèus deth nòrd d'Africa e enes estats americans i a processu pàrri, enes quaus era potència coloniau desplaça era poblacion aborigena en benefici des colons, qu'aucupen es mielhors tèrres e constituïssen era elit dominant en estat coloniau. En quauqui cassi, es colons an degut, tamb eth temps, un grop nacionau. I a cassi clarissims, com en Còn Sud, a on es aborigens son eliminadi fisicament; d'auti, com en Perú, a on se creèn societats dualizadas, tamb dues poblacions que coexistissen laguens deth madeish estat mès tamb ua relacion desparièra; e cassi com eth de Mexic, a on eth discors legitimador der estat se presenta coma contunhador dera cultura indigena. E tanben i a eth cas mès coneishut des EUA. Eth sionisme, totun, se distingís de toti aquesti modèus en dues causes. Era primèra ei que se plantege era expulsion dera poblacion aborigèna. E eth hèt que non se plantegeissen er extermini des aborigens, com en cas american, a relacion tamb eth dusau element diferenciador, qu'ei era epòca istorica ena quau sorgís eth sionisme. En començar eth sègle actua, qu'ei quan eth sionisme esdeviè un projècte politic definit, e mès en 1948, quan se creè er Estat d'Israèu, ei impensable qu'un grop colonizador plantege de manèra clara e dubèrta era eliminacion fisica de tota ua poblacion. E, ath delà, eliminar eth grop nacionau palestin dera tèrra, que podèrie èster er objectiu ideau deth sionisme en repòrt ara question palestina, ei inviable ara fin deth sègle XX. En tot i age memòria istorica, dificilament se poderà esfaçar un hèt nacionau. E ara fin deth sègle XX ei plan mès dificil hèr qu'un pòble perde era sua memòria istorica que quan es europèus arribèren en America.

-En actua Estat d'Israèu, semble impossible, per definicion, era possibilitat dera convivència entre judius e palestins.

-Aquesta possibilitat non ei pas reau en un Estat d'Israèu com eth que i a aué. Er Estat d'Israèu se definís, segontes es sues leis basics, com un estat entàs judius, e tant es sòns tèxti juridics com eth discors deth sionisme son clars respècte era foncion der estat en aquest sentit. Era convivència entre judius e palestins en Palestina ei possible, mès en un aute encastre estatau. Aurie d'èster un estat democratic que reconeguesse es drets des sòns abitants independentament dera sua apertenéncia nacionau d'origina.

-Entà didèc'e tamb ua formula clara e dirècta, er Estat d'Israèu ei, per definicion, racista. Açò qu'ei clar. Mès, ei possible, en tèrres reaus, un aute Estat d'Israèu, ara e aciu?

-Ei possible bastir en Palestina un estat democratic ath servici de toti es abitants de Palestina. Possible, ac ei. Mès ena realitat politica atua, non ei pas viable. A estat un projècte defensat enquia per quauqui corrents minoritaris laguens deth sionisme, abantes de 1948. Eth corrent de *kibbutz*, deth collectivisme, dera esquèrra sionista, i ère a favor, e anoncièren que, se açò non se hège, i aurie agut un conflicte entre andues poblacions e qu'er estat resultant serie, coma molt, un estat democratic entàs judius. E d'ençà des ans seishanta ei un projècte defensat per ua part dera esquèrra judiua com dera esquèrra palestina.

-Enquia ara auem parlat sustot deth sionisme e deth discors de legitimacion der Estat d'Israèu. E ath mèn conèisher, i a un dusau element dera madeisha importància ara d'ora d'explicar era construccion der Estat israelian, qu'ei es interèssi estrategics des EUA.

-Òc, d'un començament eth sionisme assumic qu'era creacion d'un estat pròpri ère condicionat ath supòrt dera potència coloniau de torn. Digui açò perque iniciaument non ère clara era opcion de Palestina senon que se pensèren d'autes possibilitats. Finalament, quan eth sionisme triguèc Palestina, parlèc tamb es turcs, primèr, e tamb es anglesi, dempús, e aquesti permetèren ua primèra implantacion territoriau judiua. Mès çò que siguec determinant siguec er emparament nòrd-american. En acabar era Segona Guèrra Mondiau, eth sionisme utilizèc er olocaust coma esturment de pression. E atau siguec, perque non actuèc reament entà empedegar er olocaust quan aquest succedie. E tanben joguèc era carta d'aufrí-se coma factor d'estabilitat politica ath servici estrategic des EUA ena zòna. E, efectivament, Israèu a complit e complís eth papèr de gendarme dera region entà tot aquerò que calgue. Guarda, ei mès barat subvencionar er Estat d'Israèu que mantier ua flota permanenta ena region qu'age era fòrça corresponenta. E deth punt d'enguarda geopolitic, e inclús e tot militar, plan mès eficient. Perque ena actualitat, era poblacion judiua d'Israèu ja forme un grop nacionau. E ei un grop coesionat e totaument identificat

tamb eth sòn estat e permanentament mobilitat. As un exercit de grani dimensions, permanent e, sustot, convençut.

-Era pregunta qu'ei inevitable: se pòt èster judiu sense èster sionista?

-Quan comence a desvolopà-se eth capitalisme, e sustot arraïtz dera modernitat e era Illustracion, se hè molt complexe definir eth caractèr essenciau deth judaisme, perque es judius deishen d'èster es mercadèrs e es usurers e perque era adscripcion religiosa pèrd fòrça coma element d'estratificacion social e d'identificacion. I a judius de totes es professions e molti an ua cultura mercadament laica. Es judius religiosos an ua identitat clara. Eth problèma se plantege entara part que se laïcize, com era majoritat des societats que les entoren e des quaus formen part. Entad aquesti, i a pògui elements que les diferencien des societats enes quaus son integrades. E era situacion ei diferenta en Euròpa, a on es societats an ua formacion istorica, e en America, a on es societats son mès nauères e majoritàriament formades per elements nau, tamb ua grana diuersitat culturau arraïtz deth procès coloniau. En aquest darrèr context, es elements diferenciadors son encara menors. Non i a, per tant, elements objectius que diferencien es judius des non-judius. Aquerò que òc qu'a mecanismes institucionaus que mantien era inèrcia dera apertenéncia de grop. Coma exemple, deth punt d'enguarda dera religion, ei judiu eth hilh de mair judiua. Açò garantís ua linha de contunhutut, un dret de sang, que mantí era identificacion ena diaspora, pendent fòrça temps. Ath delà, i a eth hèt qu'es judius, ena diaspora, mantien ua organizacion e ua disciplina gropau, tamb servicis com un hilat d'escòles pròpri, tradicions... E moltes tradicions son reliejudes peth sionisme en un sentit nacionau. Era pasca religiosa que rebembe era expulsion des judius d'Egipte, ei reliejuda peth sionisme com un hèt nacionau. Eth grop eterogèni deth quau mos parle era istòria, sense ua autoidentificacion nacionau clara, ei convertit en un grop nacionau coesionat e tamb ua identitat conscienta que lute contra ua opression nacionau e que lute tà liberà-se, en hèr tèsta ath faraon e marchant entà Palestina, eth terrador assignat peth destin e era divinitat. En fòrça d'aquestes comunitats eth component religiós non ei un element fonamentau. Eth judaisme, en aquest sentit, tot soent ei un hèt social que s'autoalimente. I a, fonamentaument, dues gessudes d'aquest sistèma: es matrimònis mixti e non enviar es hilhs tara escòla judiua. Mès tot açò non carrega ua identificacion tamb er Estat d'Israèu, sustot tau coma s'a acabat configurant aquest.

Toni Gisbert
periodista de *LLuita*